

ปณฺทิตวคควณฺณา

ราชตุเถร วตฺถุ ๑

"นีนฺว ปวตฺตารนฺติ อิมํ ธมฺมเทศนํ สตฺถา เขตวเน
วิหรนฺโต อายสฺมนตฺ รํ อารพฺภ กเถสิ ๑

ราชพราหมณฺมีอุปนิสัยพระอรหัต

(หน้า ๑-๓ โส กิร คิหิกาเล — วิตุถาเรตฺวา กเถสิ)

โส กิร คิหิกาเล สวตฺถึยฺ ทฺคคตพฺรหฺมโณ อโหสิ ๑ โส
“ภิกฺขุณฺ สนฺติเก ชีวิสฺสามีติ จินฺเตตฺวา วิหารํ คนฺตฺวา อปฺหริตฺ
กโรนฺโต ปรีเวณฺ สมนฺชฺชนฺโต มุขโรวนาทีนึ ททนฺโต
วิหาเร วสิ ๑ ภิกฺขุปี นํ สงฺคณฺหีสุ, ปพฺพาเชตฺุ ปน น อิจฺฉนฺติ
๑ โส ปพฺพชฺชํ อลภฺมาโน กิโส อโหสิ ๑

อเถกทิวสํ สตฺถา ปจฺจฺสุกกาเล โลกํ โวลเณนฺโต ตํ
พฺรหฺมณฺ ทิสฺวา “กิณฺนุ ไซติ อุปฺชาเรนฺโต “อรหา ภวิสฺสตีติ
ถตฺวา สายณฺหสมเย วิหารจาริกํ จรนฺโต วีย พฺรหฺมณฺสฺส สนฺ
ติกํ คนฺตฺวา “พฺรหฺมณฺ กิ กโรนฺโต วิจรสีติ อห ๑
“ภิกฺขุณฺ วตฺตปฺปฏิวตฺตํ กโรมิ ภนฺเตติ อห ๑ “ลภฺสิ เตสํ
สนฺติกา สงฺคหนฺติ ๑ “อาม ภนฺเต, ออาหารมตฺตํ ลภามิ, น ปน
มํ ปพฺพาเชนฺตีติ ๑ สตฺถา เอตสฺมี นินทาเน ภิกฺขุสงฺฆํ สนฺนิปา
ตาเปตฺวา ตมตฺถํ ปุจฺฉิตฺวา “ภิกฺขเว อตฺถิ โกจิ อิมสฺส
พฺรหฺมณฺสฺส อธิการํ สรนฺโตติ ปุจฺฉิ ๑ สารีปฺตฺตตฺเถโร “อห
ภนฺเต สรามิ, อยฺ เม ราชคเห ปิณฺฑทาย จรนฺตสฺส อตฺตโน อภิหฺมฺ

กฏจตุรภิกขุ ทาเปสิ, อิมสฺสาคํ อธิการํ สรามมีติ อาห ๑ โส, สตุถา
 รา “กํ ปน เต สาริปุตฺต เอวํ กโตปการํ ทุกฺขโต โมเจตุํ น
 วฏฺฐตีติ วุตฺเต, “สาธฺ ฆนฺเต, ปพฺพาเชสฺสรามมีติ ตํ พฺราหฺมณํ
 ปพฺพาเชสิ ๑ ตสฺส ภตฺตคฺเค อาสนปรียนฺเต อาสนํ ปาปฺณาติ, ยา
 คฺกุตฺตาทีหิ กิลมฺติ ๑ เถโร ตํ อาทาย จาริกํ ปกฺกามิ, อภิกฺขณํ
 นํ “อิทฺนฺเต กตฺตพฺพํ, อิทฺนฺเต น กตฺตพฺพนฺติ โววทิ อนุสา
 สิ ๑ โส สุวโจ อโหสิ ปทกฺขิณคฺคาหิ; ตสฺมา ยถานุสฺสิญฺจ
 ปฏฺธิปชฺชมาโน กติปาเหเนว อรหฺตตํ ปาปฺณิ ๑ เถโร ตํ อาทาย
 สตุถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา นิสีทิ ๑ อถ นํ สตุถา ปฏฺธิสน
 ธารํ กตฺวา อาห “สุวโจ นฺ โข เต สาริปุตฺต อนุเตวาสิโก
 ติ ๑ “อาม ฆนฺเต, อติวีย สุวโจ, กิสฺมิณฺจิทฺโเส วุจฺจมาเนปิ,
 น กุทฺธปฺพุโพติ ๑ “สาริปุตฺต เอวรฺูเป สทฺธิวิหาริกเ ลภมาโน
 กิตฺตเก คณฺเหยยาสิติ ๑ “ฆนฺเต พหุเกปิ คณฺเหยยาเมวาติ ๑

อถกทิวสํ ฐมฺมสภายํ ภิกฺขุ กถํ สมฺมจฺจาเปสฺสุ “สาริปุตฺตตฺเถโร
 กิร กตฺถญฺญ กตฺเวทึ กฏจจุภิกฺขวามตฺตํ อูปการํ สริตฺวา ทุกฺคต-
 พฺราหฺมณํ ปพฺพาเชสิ; ราชตฺเถโรปิ โอวาทกฺขโม โอวาทกฺขม
 เมว ลภีติ ๑ สตุถา เตสํ กถํ สุตฺวา “น ภิกฺขเว อิทาเนว,
 ปฺพุเพปิ สาริปุตฺโต กตฺถญฺญ กตฺเวทึเยวาติ วตฺวา ตมตฺถํ ปกาเสตุํ

อลีนจิตฺตํ นิสฺสาย	ปหฺมฺจฺจา มหตี จมฺ
โกสลํ เสนาสนฺตฺถุญฺจ	ชีวกคฺคาหํ อคาหฺย;
เอวํ นิสฺสยสมฺปนฺโน	ภิกฺขุ อารทฺธวีริโย
ภาวยํ กุสลํ ฐมฺมํ	โยคกฺกเขมสฺส ปตฺติยา
ปาปฺณเณ อนุปฺพุเพน	สพฺพสํโยชนกฺขยฺนฺติ

อิम्मํ ทุกฺกัณฺเฑ อลีนจิตฺตชาตกั วิตฺถาเรตฺวา กเถสิ ๖

พระศาสดาทรงแสดงอลีนจิตตชาตก
(หน้า ๓-๕ ตทา กิร วฑฺฒกัถิ - ราชตุเถร วตฺถุ)

ค ท า
กิร วฑฺฒกัถิ ปาทสฺส อโรคฺคกรณภาเวน กตํ อตฺตโน อุปการํ
ลตฺวา สพฺพเสตสฺส หตฺถิโปตฺกสฺส ทายโก เอกจาริโก หตฺถิ สารี
ปุตฺตตฺเถโร อโหสิ ๖ เหวํ เถรํ อารพฺภ ชาตกั กเถตฺวา ราชตุ
เถรํ อารพฺภ “ภิกฺขเว ภิกฺขุณา นาม ราเชน วิย สุวเจน
ภวิตพฺพํ, โทสํ ทสฺเสตฺวา โอวทียมาเนนปี น กุชฺฌิตพฺพํ;
โอวาททายโก ปน นิธิอาจิกฺขนโก วิย ทฎฺจพฺโพติ วตฺวา
อนุสนฺธิ ฌณฺเฑตฺวา ธมฺมํ เทเสนฺโต อิम्मํ คาถมาห

"นินฺธีนํว ปวตฺตารํ ยํ ปสฺเส วชฺชทสฺสินํ
นิกฺคยฺหวาถิ เมธาวิ, ตาถิสํ ปณฺทิตํ ภเช,
ตาถิสํ ภชมานสฺส เสยฺโย โหติ น ปาปิโยติ ๖

ตตฺถ “นินฺธีนฺตติ: ตตฺถ ตตฺถ นินฺทิตฺวา จปิตานํ ทิรลฺล-
สุวณฺณาทีปุราณํ นิธิกฺุมภินํ ๖ ปวตฺตารนฺตติ: กิจฺจชีวิเก ทุกฺคตมฺนุส
เส อนุกมฺปํ กตฺวา “เอหิ, สุวเจน เต ชีวิทฺตฺปายํ ทสฺเสตฺสสามีติ
นินฺธีจฺจันํ เนตฺวา หตฺถํ ปสาเรตฺวา “อิम्मํ คเหตุวา สุขํ ชีวาติ
อาจิกฺขนนฺตารํ วิย ๖ วชฺชทสฺสินนฺตติ: เทว วชฺชทสฺสิน: “อิมินา นํ
อสารุเปเน วา ขลิตฺเตน วา สงฺฆมชฺฌเณ นิกฺคณฺหิสฺสามีติ
รนฺธคเวสโก จ, อลฺลวตฺถนฺตฺวาปนตฺถาย ฌาตํ อนุกฺคณฺหนตฺ
ถาย สีลาทีนมสฺส วุฑฺฒิกามตาย ตํ ตํ วชฺชํ โอลอกเนน อลฺ

ลุมปนวเสน สภาวสณฺจโตะ จ; อยมิธาธิปฺเปโต, ยถา ทุคฺคตมนุสฺโส
 “ อิมํ คณฺหาหีติ ตชฺเชตฺวาปี โปเถตฺวาปี นิธี ทสฺสีโต โโกปํ น
 กโรติ, ปมฺุทิตฺว โหติ; เอวเมว เอวรูปํ ปุคฺคเล อสารถุปฺปํ วา
 ขลิตํ วา ทิสฺวา อาจิกฺขนฺเต โโกปํ น กาทพฺโพ, ตฺถุเจเนว
 ภวิตพฺพํ, “ ภนฺเต มหนฺตํ โว กมฺมํ กตํ มยฺหํ อัจริยฺุชฺฌายณฺ
 ฺจเน จตฺวา โววทนฺเตหิ, ปุณฺปิ มํ โววเทยฺยาถาติ
 ปฺวาเรตพฺพเมว ฯ นิคฺคยฺหฺวาทีนฺติ: เอกจฺโจ หิ สทฺธิวิหาริกา
 ทีนํ อสารถุปฺปํ วา ขลิตํ วา ทิสฺวา “ อัย เม มุจฺจทก
 ทานาทีหิ สกฺกจฺจํ อุปฺภูจฺหติ; สเจ ตํ วกฺขามิ, น มํ
 อุปฺภูจฺหิสฺสติ, เอว เม ปรีหานิ ภวิสฺสตีติ วตฺตํ อวิสฺหนฺโต
 น นิคฺคยฺหฺวาที นาม โหติ; โส อิมฺสฺมึ สาสเน กจฺวรํ อากิริติ
 ฯ โย ปน ตถารูปํ วชฺชํ ทิสฺวา วชฺชานฺรูปํ ตชฺเชนฺโต
 ปณฺาเมนฺโต ทณฺุทกมฺมํ กโรนฺโต วิหารา นีหฺรนฺโต ลิกฺขาเปติ ฯ อัย
 นิคฺคยฺหฺวาที นาม; เสยฺยถาปี สมนฺาสมฺพุทฺโธ ฯ วุตฺตถฺยเหตุํ “นิคฺคยฺห
 นิคฺคยฺหาหํ อานนฺท วกฺขามิ, ปคฺคยฺห ปคฺคยฺหาหํ อานนฺท
 วกฺขามิ, โย สारโ, โส จสฺสตีติ ฯ เมธาวินฺติ: ธมฺโฆชปฺลณฺาย
 สมนฺนาคตํ ฯ ตาทิสฺนฺติ: เอวรูปํ ปณฺุทิตํ ภเชยฺย ปยิริปาเสยฺย;
 ตาทิสํ หิ อัจริยํ ภชฺมานสฺส อนฺเตวาลิกสฺส เสยฺโย โหติ
 น ปาปีโย วุฑฺฒิเยว โหติ น ปรีหานีติ ฯ

เทสนาวสานเน พหุ โสตาปตฺติผลาทีนํ ปาปฺุณฺีสูติ ฯ

ราชตุเถร วตฺถุ ฯ